

N:o 179.

Af herr **A. Hedin**, om ändring i den af Riksdagen år 1880 antagna lönereglering för öfverståthållareembetet.

Genom den lönereglering för öfverståthållareembetet, som år 1880 af Riksdagen fastställdes i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, bestämdes underståthållarens aflöning till 7,000 kronor, deraf 5,000 kronors lön och 2,000 kronors tjänstgöringspenningar. »Detta belopp» — yttrade Riksdagen (skrifv. n:o 34, sid. 12) — »borde uppfylla alla billiga anspråk, helst om i betraktande tages, att han dessutom af Stockholms stad åtnjuter 2,250 kronor årligen». Medan sålunda underståthållarens aflöning uppgår till 9,250 kronor, uppbära — såsom Riksdagen erinrade — öfverdirektören för statistiska byrån, landtmäteridirektören, öfverintendenten och öfverbibliotekarien, hvilka samtliga äro chefer för sjelfständiga embetsverk, en aflöning af blott 7,000 kronor.

Andra jemförelser kunde tilläggas, såsom att underståthållarens aflöning är 1,250 kronor högre än justitieombudmannens och justitiekanslerens, något högre än generaldirektören och chefens för statskontoret, lotsdirektörens och generaldirektören och chefens för telegrafverket o. s. v.

Visserligen nedsatte Riksdagen den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningen från 7,500 till 7,000 kronor, men ökningen i förutvarande löneförmåner var dock betydlig, nemligen från 4,500 kronor lön och ett å extra stat beviljad dyrtidstillägg å 900 kronor.

I Kongl. Maj:ts proposition förekom ej någon antydning om, att Kongl. Maj:t hade för afsigt att, vid sidan af den nyreglerade aflöningen, åt underståthållaren bereda eller bibehålla honom vid andra aflöningsförmåner, än Riksdagen godkänt och beviljat.

Riksdagen kunde naturligtvis icke heller föreställa sig, att åt underståthållaren vore beviljade eller kunde komma att beviljas, ut-

öfver den af Riksdagen reglerade lönen, extra inkomster i tjensten till vare sig mindre eller större belopp. En sådan förutsättning skulle ju hafva inneburit en misstanke, att den i Kongl. Maj:ts proposition förebragta utredning ej vore exakt, och att Kongl. Maj:t hade för afsigt att kringgå Riksdagens belut.

Efter fastställandet af 1880 års lönereglering för öfverståthållareembetet måste således det Kongl. Maj:ts beslut af år 1869, hvarigenom Kongl. Maj:t frantog Stockholms stads auktionsverk och åt öfverståthållareembetet tills vidare anslog en fjerdedel af auktionsverkets provision för exekutivt försålda fastigheter, till all kraft och verkan förfalla, emedan det icke lät sig förenas med den af Riksdagen antagna och af Kongl. Maj:t utfärdade löneregleringen. Hvem sagda fjerdedel derefter borde tillfalla, är en för ämnet för min motion likgiltig fråga.

Genom den nya utsökningslagen af 1877, hvilken trädde i kraft från och med 1879, befriades stadens auktionsverk från försäljningen af i mät tagna fastigheter. I samband härmed borde väl, om det icke var sjelfklart, hafva förordnats, att de tre fjerdedelarne af auktionsprovisionen ej vidare tillföle stadens auktionsverk, liksom efter antagandet af löneregleringen bort förordnas, derest icke heller detta var sjelfklart, att förutnämnda en fjerdedel ej vidare tillföle öfverståthållareembetet, eftersom detta hade till embetspligt, enligt utsökningslagen, att förrätta alla ifrågavarande bestyr, för hvilka stadens auktionskammare förut i auktionsprovisionen haft en ersättning, och eftersom nämnda fjerdedel ej vidare kunde af öfverståthållareembetet åtnjutas utan kränkning af den fastställda löneregleringen.

Man kunde således vänta, att, derest Kongl. Maj:t förbisett behofvet af föreskrifter härom, öfverståthållareembetet skulle hafva fäst Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derå, att efter det nya utsökningslagen och ny lönereglering för öfverståthållareembetet trädt i kraft, den förut stadgade auktionsprovisionen för exekutivt försåld fastighet i hufvudstaden icke vidare, till någon del, hade någon användning och således borde upphöra att utgå.

En annan utväg, visserligen besynnerlig, men ej alltför klandervärd — då Kongl. Maj:t ingenting uttryckligt förordnat, och då öfverståthållareembetet väl icke, utan Kongl. Maj:ts föreskrift, ansåg sig ega att tillämpa hvad som blott låg i sakens natur, d. v. s. upphöra att till större eller mindre del uppbära auktionsprovision — kunde väl tänkas, nemligen att embetet uppbure och förvarade provisionen såsom ett slags tills vidare »herrelöst gods».

Men öfverståthållareembetet lär hafva funnit en tredje utväg. Icke blott den fjerdedel af auktionsprovisionen, som 1869 blef tills

vidare anslagen åt öfverståthållareembetet och som åtminstone efter löneregleringens ikraftträdande icke vidare kunde lagligen tillfalla detsamma, utan ock de öfriga tre fjerdedelarne, som aldrig varit ens provisoriskt åt detsamma anslagna, lär öfverståthållareembetet hafva bemäktigat sig och på egen hand anslagit till löneförhöjning åt underståthållaren samt ännu en eller annan af verkets tjenstemän.

Att detta förfarande, äfven om det vore af Kongl. Maj:t sanktionerat, står i uppenbar strid med 1880 års lönereglering, lär knappt behöfva mer än blott påpekas. Äfven om ej bland löneregleringsvilkoren den bestämmelsen vore intagen, att innehafvare af någon bland de reglerade befattningarne skulle vara »underkastad den vidsträcktare tjenstgöringsskyldighet och jemkning i åligganden, som kan varda föreskrifven», så skulle Kongl. Maj:t icke vara berättigad att tillerkänna en eller flere embets- eller tjenstemän inom öfverståthållareembetet någon särskild ersättning för de bestyr, som nya utsokningslagen ålagt dem. Ty denna lag hade trädt i kraft före 1880 års lönereglering, och har således ej kunnat ålägga dem några vid löneregleringen okända och ej då i beräkning tagna skyldigheter.

Öfverträdelsen af den fastställda löneregleringen är den ena sidan af denna sak. Den andra, ej mindre viktiga, är att Kongl. Maj:t till förmån för väl aflönade embetsmän betungar eller tillåter sine underordnade att betunga rättssökande med extra afgifter, till hvilkas påbjudande, i ett fall som detta, jag ej inser att Kongl. Maj:t eger någon laglig befogenhet, hur vidsträckt tolkning man än må gifva åt Kongl. Maj:ts s. k. ekonomiska lagstiftningsmagt.

Enär sålunda Riksdagens löneregleringsbeslut blifvit kränkt, finner jag det ej längre vara för Riksdagen bindande.

Jag har därför den äran att föreslå,

att Riksdagen, vid regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, ville *antingen* besluta, att de i 1880 års lönereglering för öfverståthållareembetet fastställda löner skola för de embeten och tjenester vid öfverståthållareembetet, hvilkas innehafvare åtnjuta andel i auktionsprovisionen för exekutivt försålda fastigheter, från och med nästa år, och så länge detta missbruk fortfar, indragas, *eller ock* besluta en framställning till Kongl. Maj:t med anhållan, att den af Riksdagen år 1880 antagna och af Kongl. Maj:t den 28 maj s. å. utfärdade stat för underståthållaren och öfverståthållareembetets kansli,

som skulle tillämpas från och med år 1881, måtte ofördröjligen blifva tillämpad till alla delar, således med iakttagande af samtliga villkoren för löneförmånernas åtnjutande, samt att Kongl. Maj:t således måtte förståndiga öfverståhållareembetet att icke vidare, till förmån för någon sin embets- eller tjänsteman, uppbära den i 1858 års auktionsreglemente påbjudna provision för exekutivt försäld fastighet eller någon större eller mindre del af samma afgift.

Stockholm den 28 januari 1887.

A. Hedin.
